

Molla Szadik sírja¹

Molla Szadik csagatáj török (tatár-üzbégi) **szerzetesjelölt**, aki **1862**-ben a közép-ázsiai Khívában (Horezm) csatlakozott az áruházban utazó Vámbéry Árminhoz. Isztambulba érkezésükkor döntötte el, hogy Mekka helyett **Vámbéryt követve Pestre jön**. (A Molla Szadik név "**hú szerzetes**"-t jelent, a források azonban Mollah Izsák, Isaak Szadik, Kara Mollah, Csagatáj Izsák néven is szerepeltetik.)

1864-65-ben könyvtárszolgai, 1866-ban segédtiszti megbízást kapott az Akadémia könyvtárában, melyet kb. 6-7 éves megszakítással haláláig viselt. Jól használható munkatársként, egyben egzotikus jelenséggént is kezelték, 1888-ban például bemutatták az Akadémiára látogató perzsa sahnak. "Élő szótárként" Szilády Áront, Hunvalvy Pált és többeket tanított a közép-ázsiai tatárok irodalmi nyelvére, könyvtári főnöke, Budenz József Khivai tatárság címmel publikálta is a tőle szerzett ismereteit.

Csagatájra fordította Arany János „Rege a csodaszarvasról” című költeményét, s más kisebb műveket is. Megnősült, gyermekei is voltak, kettőt (Iszkender és Fatime) név szerint is említ egy 1871-es hír, utolsó éveiben, 1888-1892 között a Ferenc József rakpart 24. sz. alatt volt az állandó lakása.

Felesége (vagy élettársa) egy velencei asszony, a katolikus Tóbiás Anna volt, az ő révén kerülhetett Velencére, miután Korányi professzor klinikáján hosszasan kezelték szívbántalmakkal. Feltételezések szerint Molla Szadik jó viszonyt ápolt Decsy Károly lelképásztorral, aki 53 évig volt Velence lelkésze, s akinek a jóvoltából, **halálakor sírhelyet kapott a református temetőben**, noha mohamedán vallását mindvégig megtartotta. (Ezt némiképp színezi a korabeli lapok híre, amely szerint Vámbéry és a török követ közbenjárására a belügyminisztérium utasította a megyei főispánt, hogy biztosítsanak az elhunyt számára, a mohamedán rítusú temetésre elkülönített sírhelyet a keresztény temető mellett.)

1892. május 22-én halt meg Velence 80. számú, a mai Polgármesteri Hivatallal szemközt, a tóparton állt (ma már lebontott) parasztházában. **Mohamedán szertartással temették el** a református temető Nadapi úti szélén. Temette Ibrahim budapesti bosnyák tábori pap, katonai tiszteletadással, de sírjánál – a család kívánságára – Decsy Károly református lelkész is szolgált. A halotti anyakönyvezést is a református lelkész végezte.

A "török" hamarosan a velencei történetek, mesék kincskereséssel összekapcsolt, kedvelt

¹ Forrás: Fejér Vármegyei Értéktár: <https://fejer.hu/wenckheim-kastely>

alakjává vált, máig gyűjthetünk róla szóló (a történeti tényeket kellő nagyvonalúsággal kezelő) emlékeket. (A velencei helytörténeti kutatás csak nemrég kezdett el foglalkozni Molla Szadikkal, így reményeink szerint a későbbiekben feltárhatók, pontosíthatók lesznek velencei kapcsolatai.)

Sírja egy évszázada kedvelt kirándulási célpont, már az első turistakalauzok is felhívták rá a figyelmet, a mohamedán országokból érkező vendégeket is gyakran kalauzolják el Velencére.

Sírját és annak környezetét 2011-ben a Nemzeti Fórum, az Országgyűlés, a Magyarok Világszövetsége Fejér Megyei Szervezete segítségével a Velencei Református Egyházközség felújíttatta, így méltó környezetben tekinthetik meg az érdeklődők.